Частина 1

ФІНАНСИ ТА ОБЛІК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА БЕЗПЕКОВИХ РИЗИКІВ

збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів і молодих вчених

Тернопіль
2025

УДК 336:657:364(477)
ISBN 978-966-654-798-2

Всеукраїнська науково-практична конференція студентів і молодих вчених

«ФІНАНСИ ТА ОБЛІК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА БЕЗПЕКОВИХ РИЗИКІВ»

м. Тернопіль, 27 травня 2025 р.

ГОЛОВА РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:
Андрій КІЗИМА, декан факультету фінансів та обліку ЗУНУ, к.е.н., доцент

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:
Володимир ГОРИН, заступник голови, д.е.н., проф., професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія;
Зоряна ЛОБОДІНА, д.е.н., проф., професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія;
Володимир МУРАВСЬКИЙ, д.е.н., проф., професор кафедри обліку і оподаткування;
Наталія ЗАРУДНА, к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і оподаткування;
Галина КУЛИНА, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу;
Ірина ОМЕЦІНСЬКА, к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і оподаткування;
Світлана САВЧУК, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія;
Ірина ФЕДОРОВИЧ, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу;
Марія ШЕСТЕРНЯК, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансового контролю та аудиту.

Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради факультету фінансів та обліку ЗУНУ (протокол № 7 від 26 травня 2025 р.).

Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків: збірн. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студ. і молод. вчених (м. Тернопіль, 27 трав. 2025 р.). Ч. 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. 639 с.

Збірник матеріалів науково-практичної конференції «Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків» об'єднує результати досліджень вітчизняних науковців, здобувачів вищої освіти та практиків, присвячені актуальним проблемам розвитку фінансів та обліку. У виданні розглянуті теоретичні та прикладні аспекти функціонування публічних фінансів, розвитку фінансової грамотності населення, трансформації обліково-аудиторської діяльності, сучасного стану та тенденцій розвитку фондового, банківського і страхового ринків. Окрему увагу приділено питанням соціального забезпечення в умовах соціально-економічної нестабільності. Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, викладачів, студентів економічних спеціальностей, фахівців у сфері фінансів, обліку та публічного управління.

За редакцію, зміст і достовірність даних, а також встановлення фактів плагіату матеріалів, розміщених у збірнику конференції, відповідальність несуть автори та наукові керівники.

© ЗУНУ, 2025

ЗМІСТ

Секція 1
АУДИТ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ: СУЧАСНІ ПРАКТИКИ, ІННОВАЦІЇ ТА ВИКЛИКИ

Бак Наталія, Петровська Дар'я
КОНТРОЛЬ НА ВІДСТАНІ: ЯК ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЗМІНЮЄ АУДИТ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ……. 21

Данькових Наталія
СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ……... 24

Зіник Юлія
ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ПРОЦЕСІВ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ: МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ……... 27

Копець Марія
ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОЗОРОСТІ БЮДЖЕТУ…. 30

Лучко Михайло, Медвідь Владислав
ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОЇ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ НА МАКРОЕКОНОМІЧНУ СТАБІЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ:ОКРЕМІ ПИТАННЯ АУДИТУ……... 33

Савонік Ангеліна
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СФЕРАХ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АУДИТУ……. 37

Саченко Світлана
УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ……. 40

Черешнюк Оксана
АУДИТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТІВ В УМОВАХ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПІДХОДИ……. 43

Шестерняк Марія, Бербека Мар'яна
КОНТРОЛЬ І АУДИТ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ: ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ…….. 46

Шестерняк Марія, Королішин Максим
ВПЛИВ ЯКОСТІ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ БЮДЖЕТНОГО ПЛАНУВАННЯ…… 50

Секція 2
ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ В СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Абрамова Алла
ІНСТИТУЦІЙНИЙ ПРОСТІР ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ…….. 54

Бак Наталія, Пацан Юлія
ІНВЕСТИЦІЇ В ІНФРАСТРУКТУРУ ЯК ДРАЙВЕР СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ…….. 57

Бартошик Ольга
СВІТОВИЙ ПРАГМАТИЗМ НАДАННЯ КОНСУЛЬТАЦІЙ З ПИТАНЬ АДМІНІСТРУВАННЯ МИТНИХ І ПОДАТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ……... 60

Білик Валентин, Федак Юрій
АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ……... 63

Блащишин Сергій
УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖМИТСЛУЖБИ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ДО І ПІСЛЯ 2022 РОКУ…… 65

Будьонков Богдан
ПОДАТКОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ……. 68

Була Павло
АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ КРИЗИ ТА ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ..... 71

Булавинець Вікторія, Нескоромюк Владислава
ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ…… 74

Булавинець Олександр
ПОВЕДІНКОВІ ВИМІРИ СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФЕРТІВ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ……. 79

Васютинська Людмила, Колопенюк Євгеній
ЕНЕРГЕТИЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ІНТЕГРАЦІЇ В ЄС ТА РОЛЬ ФІСКАЛЬНИХ ВАЖЕЛІВ……... 83

Васютинська Людмила, Крамар Ілля
ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ……. 86

Герчаківський Святослав, Вознюк Софія, Стецик Ігор
ОРІЄНТИРИ КАДРОВОГО ОНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МИТНИЦІ В УМОВАХ ВІЙНИ……... 89

Герчаківський Святослав, Голембійовська Андріана, Грицуляк Андріана
НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ ПОСЕРЕДНИКІВ В УКРАЇНІ……. 91

Герчаківський Святослав, Зубик Сергій, Джумак Ярослав
ПАРАДИГМА ПРОТИДІЇ МИТНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ……... 93

Герчаківський Святослав, Новак Олександр, Чорноус Віталій
ФІСКАЛЬНИЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: РИЗИКИ ТА ПРІОРИТЕТИ……. 95

Гринчишин Святослав
ЕВОЛЮЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ФІНАНСУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЄКТІВ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ…… 97

Дем'янишин Василь, Дем'янишин Василь
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ…… 101

Дзюблюк Олександр
НЕОБХІДНІСТЬ КООРДИНАЦІЇ ФІСКАЛЬНОЇ І МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ…….. 105

Жук Остап
РОЛЬ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ В УПРАВЛІННІ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ……. 108

Іванова Анна, Кийко Володимир
АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ, ВИКЛИКИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ…… 110

Калюжна Юлія
ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ТА СТРАТЕГІЇ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ……. 113

Кириленко Ольга, Баран Микола
ПЕСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ……... 115

Ковалевський Павло
ЕКОЛОГІЧНЕ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК МЕХАНІЗМ ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІКУ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ…….. 118

Коваль Світлана, Вітко Андрій
ФІНАНСОВО-ПОДАТКОВИЙ МЕХАНІЗМ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗРОСТАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ……... 121

Карасій Вікторія, Савчук Світлана
РОЛЬ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ…….. 124

Круп'як Ірина, Кульба Ніна
НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ В УКРАЇНІ…… 126

Легкоступ Ігор, Стахова Софія
БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ У ПЕРІОД ВІЙНИ: ПОРІВНЯННЯ США ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ ТА УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ…….. 129

Лушней Тетяна, Лободін Руслан, Лушней Юрій, Гембаровський Андрій
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ БЮДЖЕТНОГО ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ…….. 133

Марченкова Софія
КРИВА ФІЛІПСА ЯК ІНСТРУМЕНТ АНАЛІЗУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ…….. 137

Мигович Оксана
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ……. 140

Мирончук Анастасія
АДАПТАЦІЯ МИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ДО НОВИХ ВИКЛИКІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ……. 145

Мудрий Тарас
ОГЛЯД ФІСКАЛЬНИХ МЕХАНІЗМІВ ПІДТРИМКИ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ В КРАЇНАХ ЄС……... 147

Нєдєлько Денис
ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ У СФЕРІ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ: ПОДАТКОВІ СТИМУЛИ ТА СПЕЦІАЛЬНІ РЕЖИМИ…….. 150

Потрапелюк Микола
ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДОМОГОСПОДАРСТВ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД 153

Савчук Світлана, Мізюк Анастасія
ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ ОРГАНІВ…….. 155

Сидор Ірина, Паньків Назарій
СВІТОВИЙ ДОСВІД ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ: ПРИКЛАДИ ДЛЯ УКРАЇНИ……. 158

Скакун Вікторія
БЮДЖЕТНА СИСТЕМА ЯК ОСНОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ……. 164

Стащук Олена, Кузьмич Анастасія
ДОХОДИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ: ПРОБЛЕМИ МОБІЛІЗАЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЗБІЛЬШЕННЯ…….. 166

Фурда Діана
МОДЕРНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ…… 169

Хрущ Ярослав
ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ…… 171

Чичура Марія
SWOT-АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД……... 177

Шулюк Богдана, Буряк Тетяна
РЕАЛІЗАЦІЯ БОРГОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ…….. 179

Секція 3
РОЗВИТОК ОБЛІКУ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Бандура Оксана
ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ…… 183

Бекесевич Тарас
ОЦІНКА ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ…….. 185

Боберський Олег
ІНТЕГРАЦІЯ ПОКАЗНИКІВ КОМПЛАЄНС В ОБЛІКОВУ СИСТЕМУ……. 187

Борикайло Тарас
ВПЛИВ ГАЛУЗІ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ НА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК……... 189

Borovets Anna
DEVELOPMENT OF ACCOUNTING IN THE DIGITALIZATION ENVIRONMENT……. 191

Будняшевський Микола
УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ В ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ……... 193

Гавришків Святослав
ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗА НИМИ…… 195

Грищук Максим
ПОНЯТТЯ ТА СПІЛЬНІ РИСИ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА…….. 197

Гуменна-Дерій Марія
ЕВОЛЮЦІЯ НАУКОВИХ ТЕОРІЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПОСТІНДУСТРІАЛЬНИЙ ПЕРІОД……... 200

Даньчук Ігор
ОСОБЛИВОСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОБЛІКУ У ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНІЙ СФЕРІ…….. 203

Дерій Василь, Микицька Тетяна
ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ І ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ…….. 205

Дзера Анастасія
ТРАНСАКЦІЙНІ ВИТРАТИ В ОБЛІКУ: ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ…… 208

Довгий Іван
ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ БУДІВЕЛЬНИХ КОНТРАКТІВ……. 213

Дубно Вікторія
ОБЛІК ЗБИТКІВ ВІД ВОЄННИХ ДІЙ ТА ПЕРЕДУМОВИ ЇХ КОМПЕНСАЦІЇ 216

Журавель Григорій, Люба Андрій
ДО ПИТАННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИТРАТ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ……...... 218

Жураковська Ірина
ВИКОРИСТАННЯ ПОЛОЖЕНЬ НОВОЇ ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ ДЛЯ ОБҐРУНТУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ……... 220

Задорожний Сергій
СТРУКТУРА І ОБЛІК ВИТРАТ НА ЗДІЙСНЕННЯ АВТОМОБІЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ……. 223

Зарудна Наталія, Дерейчук Олексій
ВИТРАТИ В УМОВАХ ВІЙНИ В КОНТЕКСТІ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ. 226

Зарудний Віктор
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ В ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ……. 228

Злагода Вікторія
ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У БУДІВНИЦТВІ: ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ…… 230

Злепко Андрій
ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АВТОМОБІЛЬНОГО ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТУ…… 233

Кацюбій Ігор
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ТЕРМІН ДІЇ ЯКИХ ЩЕ НЕ НАСТАВ: НОВА КЛАСИФІКАЦІЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ……. 235

Кіндзерський Іван
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В БУДІВЕЛЬНІЙ ІНДУСТРІЇ…… 239

Коваль Вероніка
ПРОГНОЗУВАННЯ ВИТРАТ, ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ……. 242

Криницький Богдан
ПОНЯТТЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ ОБЛІК В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ……... 245

Кулинич Мирослава
ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ: ІНСТУМЕНТАРІЙ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ……. 247

Лебедик Петро
ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕКЛАМНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ НОВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ…….. 249

Ломінський Володимир
ВИТРАТИ З ПОЗИЦІЇ ОБЛІКУ ДІЯЛЬНОСТІ ІТ-КОМПАНІЙ…… 252

Мазурик Віталій
УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ТА НЕВИЗНАЧЕНІСТЮ ЗА ДОПОМОГОЮ СТРАТЕГІЧНОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ…….. 254

Мархівка Олег
НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ В ІТ-БІЗНЕСІ……. 257

Мединський Володимир
НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ…….. 259

Мельничук Інна, Півторак Вікторія
ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ АКТИВІВ ТА ЗОБОВ'ЯЗАНЬ: МЕТОДОЛОГІЯ, ОБЛІК РЕЗУЛЬТАТІВ ТА НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ…….. 261

Міньковський Петро
ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ПРОЦЕСУ ПОСТАЧАННЯ СИРОВИНИ У БУДІВЕЛЬНОМУ ВИРОБНИЦТВІ……... 264

Мужевич Наталія, Козоріз Іванна
УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ПРАЦІВНИКАМИ ЗА СЕРЕДНІМ ЗАРОБІТКОМ ПРИ НАРАХУВАННІ ВІДПУСКНИХ: ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ……... 266

Ірина Жураковська
к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту,
Луцький національний технічний університет, м. Луцьк

ВИКОРИСТАННЯ ПОЛОЖЕНЬ НОВОЇ ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ ДЛЯ ОБҐРУНТУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ

В 90-х роках XX століття економічна наука визнала, що для економічних досліджень необхідна нова теорія, яка визнає «існування та значення людини» [1]. В основі таких досліджень реакція людей на ті чи інші дії, вказівки, законодавство. Дослідження доводять, що раціональні закони не працюють, так як під впливом психологічних та емоційних факторів людина діє нераціонально.

Малий бізнес має безліч особливостей в організаційному, економічному аспектах, ключовим з яких є те, що власники здебільшого задіяні в управлінні. Тому на рішення в бізнесі має влив «поведінка» власника, топ менеджменту. Спрощений облік на практиці сформувався на підприємствах малого бізнесу, незважаючи на те, що на законодавчому рівні він можливий тільки для тих, що перебувають на спрощеній системі оподаткування. Існують суттєві відмінності в організації, документуванні, використанні бухгалтерських рахунків та ін., які потребують розуміння і врегулювання на законодавчому рівні.

Окремі аспекти використання положень нової поведінкової економіки в бухгалтерському обліку і звітності досліджувались О. Джонсон та ін. [2], Омотайо та Ошо [3], М. Белло [4], В. Семанюк та Н. Марчишина [5] та ін

Метою нашого дослідження є виділення причинно-наслідкових зв’язків виникнення спрощеної системи обліку відповідно до положень нової поведінкової економіки.

О. Джонсон та ін. [2] поведінковий підхід використовує для аналізу людської поведінки при прийнятті рішень у сфері бухгалтерського обліку, беручи до уваги реакцію користувачів на показники звітності, судження щодо суттєвості даних фінансової звітності. Омотайо та Ошо [3] представляючи позитивну теорію бухгалтерського обліку, пояснюють, чому бухгалтерська практика є такою, якою вона є. Доводять, що акціонери, регулятори та менеджери є раціональними і прагнуть оптимізувати свою корисність. В. Семанюк та Н. Марчишина [5] зосередили дослідження на виявленні основних психологічних і соціальних факторів, що визначають процеси прийняття управлінських рішень в облікових системах.

Р. Таллер в своїй теорії нової поведінкової економіки сформулював наступні ключові положення, які ми можемо використати також для обґрунтування існування спрощеної системи обліку, тобто такої яка вже функціонує на малих підприємствах на практиці.

По-перше, це обмежена раціональність, яка полягає в тому, що люди не завжди діють за вказівками розуму, часто використовують «евристики» (прості правила прийняття рішень), що призводить до систематичних помилок. Прикладом є надання більшої цінності тим речам, які є у власності в порівнянні з

іншими. Підтвердженням цього є також народна мудрість «краще синиця в руках, ніж журавель в небі». Але одночасно це підтверджує той факт, що для малого бізнесу існують складнощі в провадженні нових програмних рішень, інвестування в новітні технології. Державні програми, які націлені просто на навчання бізнесу новим технологіям, не дадуть результат, поки чітко не буде прораховано скільки прибутку нововведення дасть вже в найближчому майбутньому. Щодо спрощеної системи обліку прикладом є невикористання частини документів, формальний підхід до облікової політики, хоча вони вимагаються законодавством, небажання вкладати в кошти в ті речі, які не зрозумілі і до яких рідко або ніколи не звертаються на практиці. Вихід із ситуації – модель облікової політики для малого бізнесу.

По-друге, самоконтроль і внутрішній конфлікт. Р. Талер запровадив модель розщеплення особистості на «планувальника» та «виконавця», де перший мислить раціонально, а другий піддається миттєвим спокусам. Такі особливості названо терміном «ментальний облік» [1], адже люди схильні розділяти гроші за умовними категоріями, що впливає на фінансові рішення. Однакові суми сплачених податків, отриманих податкових пільг, прибутку згідно теорії по вартості дуже відрізняються. Якщо податкові пільги пов’язані зі складними розрахунками, спеціальними процедурами отримання і т.д. їх цінність для малого бізнесу зменшується. Тому для спрощеного обліку всі розрахунки мають бути дійсно зрозумілими без гіпотетичної «справедливої вартості», оцінки майбутніх зобов’язань, забезпечень, резервів і т.д. Вихід із ситуації – перегляд НП(С)БО 25 для мікропідприємств.

По-третє, Р. Талер розвинув концепцію «підштовхувань»: невеликі зміни в архітектурі вибору, що допомагають людям приймати кращі рішення без примусу. Прикладом наводив автоматичну участь у пенсійному плані, що збільшує кількість людей, що заощаджують. Сервіси «Дія» в Україні значно спростили і покращили багато рішень для малого бізнесу, що зробили їх більш ефективними. В цьому ж напрямку важливо продовжувати подальші кроки, зокрема уніфікація форм і типів документів.

По-четверте, соціальні впливи. Люди часто орієнтуються на поведінку інших (нормативний та інформаційний вплив). Згідно теорії, повідомлення про те, що «більшість сусідів уже сплатили податки», стимулює до сплати. Але коли більшість сусідів «оштрафували», а саме так завершується більшість перевірок в Україні, то і очікування бізнесу відповідні. Важливо також не штрафувати, а надавати попередження в перші місяці після будь-яких нововведень. Адже більшість безкоштовних сервісів, зокрема «Електронний кабінет податків» не готовий в день прийняття закону, місцями і декілька днів, надавати послуги з його реалізації. ДПС, яка адмініструє цей сервіс, не несе відповідальність. Але, якщо платник податків не готовий до вступу в дію цього закону, його штрафують.

По-п’яте, поведінкові упередження. Вони стосуються того, що втрати пережимаються сильніше, ніж отримані вигоди такої ж величини, а також відбувається переоцінка теперішніх вигод над майбутніми. Витрати на сплату податків мають бути максимально простими, щоб пришвидшити процес

розрахунку. Швидка сплата має формувати репутацію, щоб в замін отримати якісь преференції. Прикладом є досвід Польщі, де перша податкова перевірка закінчується попередженнями і вказує на помилки підприємця, які він має усунути. В Україні бізнес не має права на помилку.

Наведені аргументи свідчать, що необхідно враховувати результати нової поведінкової економіки не лише в процесі розробки програм для підтримки малого бізнесу, але й для реформування спрощеної системи обліку. Бухгалтери-практики мають докласти значних зусиль, щоб переконати наукову спільноту у важливості врахування наслідків дій, виникнення яких обґрунтованого новою поведінковою економікою, для бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Thaler R. H. Misbehaving: The making of behavioral economics. W. W. Norton & Company. 2015. 364 с.
2. Olowookere Johnson, Kolawole, Adenle Oluwatimileyin Esther, Ijaiya Muhammed Olayemi, Anyanwu Progress Onyekachi. Accounting theory: formulation and diversities in the use ofaccounting information. *International Journal of Management, Social Sciences, Peace and Conflict Studies (IJMSSPCS)*. 2024. Vol.7, No. 2 June, P. 29-39.
3. Osho A. E., Omotayo A. D. Emergence of accounting theory from practice towards general accounting theory in a corporate organization in Nigeria. *Journal of Economic and Sustainable Development*. 2018. No. 20 (9). P. 12-2.
4. Bello M. Basic approaches to formulation of accounting thoughts: Evidence from financial accounting framework. Departmental seminar series with the theme-History of accounting thoughts: A methodological approach. 2022, P. 6-14
5. Semaniuk V., Marchyshyn N. The Impact of Behavioural Economics Concepts on Accounting Science. *Oblik i finansi*, Institute of Accounting and Finance. 2025. issue 1, pages 5-14.